

„Az életben minden jó dolog vad és szabad”

Törő Vanda - 2019-08-06 15:12:12

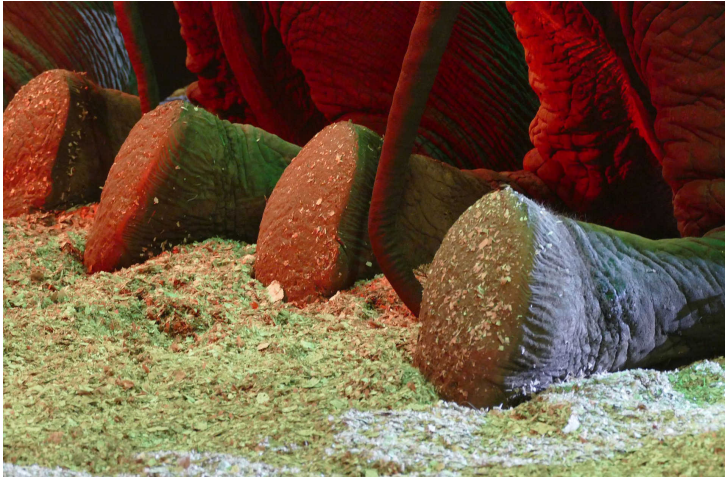
Az Európai Unió 28 tagállama közül [11 ország büszkélkedhet](#) vadállatbarát státusszal, ahol már tilos vadállatokat szerepeltetni a cirkuszokban. Közülük egy szomszédos országban, Szlovákiában [szeptembertől lesz érvényen](#) a tilalom. Május elsejével pedig az [Egyesült Királyság jelentette be](#) az utazó cirkuszokkal kapcsolatos tiltását.

Miután [Madrid is követte](#) több spanyol régió példáját, és ők is betiltották a vadállatok cirkuszi szerepeltetését, megfogalmazódott bennünk a kérdés, **vajon Debrecen lesz-e az első magyar város, ahol hasonló tilalmat vezetnek be** a vadállatok védelmében.

Görög Jenő LMP-s önkormányzati képviselő még 2017-ben megkereste **Papp László** (Fidesz) polgármestert azzal a javaslattal, hogy a városi közgyűlés elé terjesszék szavazásra a vadállatokat alkalmazó cirkuszok kitiltását Debrecenből. Legfőbb indoka az volt, hogy a vadállatok idomítása fenyegetéssel és állatkínzással jár. Görög Jenő továbbá azzal érvelt, hogy Debrecenben az állatvédelem a városban működő civil szervezeteknek is köszönhetően kimagaslónak mondható. A benyújtott javaslatra válaszul Papp László tájékoztatta Görög Jenőt, hogy az akkor több mint 10 éve hatályban lévő cirkuszi menaszéria létesítésére és működtetésére vonatkozó 222/2007. (VIII. 29.) Korm. rendelet milyen célt szolgál, és többek között erre tekintettel **polgármesterként nem kíván e témakörben közgyűlési előterjesztést benyújtani**.

Szekeres Antal jegyző arról tájékoztatta később az LMP-s képviselőt, hogy az SzMSz 16. paragrafusának (2) bekezdése alapján a polgármester köteles az előterjesztést legkésőbb a benyújtástól számított harmadik rendes ülésre napirendi pontként javasolni. A közgyűlési előterjesztés elkészítéséhez szükséges adminisztratív közreműködést a képviselő úr igénybe veheti a Polgármesteri Hivatal Szervezési és Jogi Főosztály Szervezési Osztályán, ahol segítenek abban, hogy megfeleljen az SzMSz 21. paragrafusa szerinti, írásbeli előterjesztésekre vonatkozó követelményeknek. Ezt a lehetőséget Görög Jenő végül nem vette igénybe, mivel a polgármester nem támogatta az ügyet, nem látta értelmét.

Mi is megkerestük levélben Papp Lászlót, megkérdezve őt arról, hogy mi a véleménye a vadállatok cirkuszi kitiltásáról, de válasz nem érkezett.

Magyar Nemzeti Cirkusz - Debrecen, 2019. április 20. fotó: Koppányi Szabolcs

De miért alakult ki ez a trend?

A cirkuszok emberemlékezet óta szórakoztatják vadállatos számokkal a közönséget. Már az ókori Római Birodalomban is kedvelt tevékenység volt az arénákban ilyen módon elütni az időt, hiszen addig sem foglalkoztak az emberek a valódi problémákkal, illetve szokhatták a vér látványát, ezáltal is felkészítve őket a háborúzásokra.

Az állatokat két csoportra szokták osztani: vadállatok és háziállatok. A vadállatok – ahogy azt elnevezésük is mutatja – vadon élő állatok, a háziállatok pedig évezredes háziasításon keresztül, közvetlen környezetünkben élő, hozzánk szokott, domesztikált állatok. A vadállatok közül ki esőerdőben, ki szavannán, ki hegyekben él szabadon, és viselkedik úgy, ahogy ott, a természetben erre szüksége van az életben maradáshoz. A vadállatok alapvetően nem emberhez és a mi környezetünkhöz szokott állatok, arról nem is beszélve, hogy több faj is veszélyes az emberekre.

Megkerestük a [Magyar Cirkusz és Varieté](#) képviselőjét, hogy arról érdeklődjünk, miért van szükség vadállatos produkciókra, hiszen a magyar artisták nemzetközileg elismertek. **Marosi Antal** tolmácsolásában a [Fővárosi Nagycirkusz](#) álláspontját ismerhettük meg a kérdésben: *A tradicionális cirkuszművészetnek az ember-ember kapcsolat – páros és csoportos számok – bemutatása mellett az ember-állat harmonikus egymás mellett élésének, egymás tanításának és egymásra támaszkodásának elemeit bemutató műsorszámok, jelenetek hagyományosan a részét képezik. Minden olyan előadó-művészeti produkció, amely visszaél akár az ember alapjogaival, akár ellentétben áll az állat alapéletkörülményeinek biztosításával, nem az ember-állat harmonikus egymás mellett élésén és egymás tanításán alapul, **kikopott a cirkuszművészet világából**. Ahogy a kutyákkal, lovakkal foglalkozó szakemberek az élet más területein, úgy **az állatokkal foglalkozó szakemberek a cirkuszban is a legerősebb állatvédők**, életük az ember-állat harmonikus együttélésének biztosítása, az állatvédelem éharcosai.*

Jelentős számban vannak, a cirkuszművészet hagyományai alapján, kivételes ember-állat kapcsolatot felmutatni tudó viszonyok, melyek bemutatása példa értékű és ennek tradicionálisan jó színtere lehet a cirkusz, amennyiben a hangsúly az állatvédelemre és a harmónia bemutatására

irányul.

Cikkünkben három fő szempontot vizsgálunk meg, három különböző aspektusból mutatjuk be a cirkuszi vadállatok életét. Ezeket a szempontokat a külföldön, szerte a világban megjelenő írások is sokat elemzik, hiszen mondhatni, alappillérei a témának.

Idomítás - avagy mi zajlik a vörös függöny mögött

[Több](#), külföldön készített [rejtett kamerás felvétel](#) bizonyítja, hogy [az idomítási módszerek erőszakos formáját követik a trénerek](#), kényszerítő eszközökkel ([elefántkampó](#), ostor, elektromos sokkoló), veréssel, élelemmegvonással zajlik az idomítás, ezért az állatok félelemből hajtják végre a feladatokat, hogy ezáltal elkerüljék az újabb fenyítést, vagy azért, hogy végre enni kaphassanak. Miután az amerikai Ringling Bros cirkusszal kapcsolatban Amerikában kiderültek az idomítási módszerek több rejtett felvétel segítségével, a világszerte ismert [PETA](#) tüntetésekkel érte el, hogy [bezárják](#) ezt a cirkuszt.

[Mel Richardson állatorvos szerint](#) az elefántokat például csak akkor lehet fizikai erővel irányítani, ha először lelkiileg megtörnek, hogy kezelhetőek legyenek. Így tanulnak meg félni, engedelmessé válni, és megtanulják azt is, hogy teljes mértékben az idomár kezében az életük, ezért együtt kell működniük vele.

Ezzel kapcsolatban beszéltünk a [Mr. Gerald Cirkusz](#) ügyeinek intézőjével, **Maatz Kármén Reginával**, aki elmondta, hogy a cirkuszokban fellépő elefántokat – akik egy német állampolgár tulajdonában vannak – a próbák alatt csak kenyérral vagy almával motiválja az idomár a trükkök végrehajtására. Mivel az ő tulajdonukban főleg fríz lovak vannak, így a lovak betanításáról mesélt többet: érdekességképpen megemlítette a lóversenyeket, ahol a zsoké mindenki szeme láttára üti a lovat azért, hogy jobb eredményt érjenek el. Szerinte ha egy lovat, főleg egy fríz lovat csak egyszer ütné meg az idomár ostorral, soha többé nem lehetne vele együtt dolgozni, mert azután nem csinálna meg semmit az idomárnak. Ők kenyérral és répával jutalmazták a lovaikat, egy-egy trükk betanítása pedig hosszú időt vesz igénybe és sok türelmet kíván. Úgy gondolja, hogy az állatvédők ellehetetlenítik a cirkuszokat, jelen esetben azért, mert megláttak egy [elefántkampót](#), ostort az idomár kezében. Véleménye szerint mivel a hierarchia tetején az ember áll, ám az elefántok nagyon okos állatok és tisztában vannak azzal, mekkora testük van, valamilyen módon csak kell, hogy tartsanak.

Áprilisban ünnepelte a [Magyar Nemzeti Cirkusz](#) Debrecenben a Cirkuszok világnapját egy ingyenes nyílt nappal. Akkor lehetőségünk volt **ifj. Richter Józseffel** egy interjút készíteni a vadállatok szerepeltetéséről.

A cirkuszigazgató az elefántkampóval kapcsolatos kérdéseinkre elmondta, hogy ők nem használják,

de ha mégis, akkor is csak úgy funkcionál az eszköz, mint egy meghosszabbított kar. A nemzetközi hírnévvel rendelkező PETA éppen a Magyar Nemzeti Cirkuszban évek óta fellépő Casselly család elefántjairól adott egy részletes elemzést a kampó használatával kapcsolatban, mely német nyelven [itt](#) érhető el. A videóban látni az elefántkampó egy módosított verziójának többszöri, kartávolságon belüli használatát. A PETA fentebbi elemzésében a híres elefántőr, Dr. Fred Kurt, a The World Conservation Union ([IUCN](#)) „ázsiai elefántokra szakosodott csoportjának” tagja és számos emberi kézben lévő elefántokkal foglalkozó könyv és cikk szerzője kommentálta a Rene Casselly karlsruhei videofelvételét a PETA számára: *„Az elefántok jól tudják, hogy fájdalmat várhatnak, ha nem engedelmessé válnak. Mr. Casselly tartja a horgot az öklében, akár egy elektromos sokkolót. Már csupán a kézmozdulata emlékezteti az elefántot a fájdalmas edzésre, így engedelmessé válik, még akkor is, ha az elektromos sokkoló eszköz nem mindig van éppen ott. A kulisszák mögött az elefántokat még kegyetlenebbül kezelik. (...) A Bull Elephant Group, az európai elefántcsoport megállapította, hogy a hátsó lábak deformálódnak, amit minden figyelmes hatósági állatorvos észrevehet. Ezeket a deformációkat rendszeresen túlterhelt ízületek, inak és izmok okozzák.”*

A Debrecenben tartott nyílt napon nem mutatták be az idomítás folyamatát. A közönség a főműsoridőben végrehajtott trükköket láthatta az állatoktól.

fotó: Koppányi Szabolcs

Az interneten több videofelvétel is elérhető olyan magyarországi cirkuszokról, ahol különböző eszközöket tartanak maguknál az idomárok a fellépéskor: egy [2015-ös felvételen](#) például látható, ahogy a [Hungária Nagycirkuszban](#) szerepeltetett oroszlánoknál ostort használ az idomár. Ugyanebben a videóban észrevehető, hogy az oroszlánok fülei nagyon a fejükhöz simulnak, válluk zárt, csapott, az egyik oroszlán például szinte a rácsokhoz simul a mutatvány közben. A [nagymacskák testbeszédéről készült videóban](#) látható elemzés szerint ez a folyamatos félelem jele. A korábban említett elefántkampót lehet látni az [Eötvös Cirkusz előadásán](#) is.

Tartási körülmények

Igen sok cirkusznál előfordulnak tartási hiányosságok, főleg azoknál, amelyek [alacsony költségvetésűeknek számítanak](#), ám maga a probléma mégis ott kezdődik, hogy a vadállatokat kiszakítják természetes környezetükből, a családjuktól elrabolják őket. **Chris Draper**, a [Born Free Foundation-től elmondja](#), hogy például az állatkertek csak néhány igényét elégítik ki az állatoknak. Bár a videóban nem a cirkuszokról beszél, de a cirkuszi állatokat is zárt, sőt, sokszor az állatkerteknél is szűkebb környezetben tartják.

Megjelent [egy fénykép Facebookon](#), amin a Mr. Gerald cirkusz egyik elefántjának agyaráján lánccal látható. Érdeklődtünk erről is Maatz Kármén Reginánál, illetve elküldtük neki a fényképet is, melyre azt válaszolta, hogy ő maga is rákérdezett ennek okára a német idomárnál: *nagyon egyszerűen megmondta, azért van a lánccal, hogy védje az elefánt agyaráját, mert az állat állandó jelleggel a villanypásztor csövén élesítette, vakarta az agyaráját, és emiatt az egyiknek már le is tört. Az elefánt egyébként nincs kikötve a lánccal. Mint mondta, az elefántok szabadon mozognak: az elefánt nyaka körül van egy kantár, oda van beakasztva ez a fajta lánccal, és egyszer rátekerve az agyarára, hogy a fejét ne tudja túl megemelni, feszíteni ahhoz, hogy kitörjön az agyára.* Hozzátette még, hogy a villanypásztorban egyébként áram sem szokott lenni.

2016-ban elindult a *Cirkusz – Egy hely, ahol az állatok is jól érezhetik magukat* elnevezésű [Facebook-oldal](#), amit ifj. Richter József hozott létre azzal a céllal, hogy „bemutassa, az állatok jó körülmények között is lehetnek tartva a cirkusz kulisszái mögött”. Az oldalon több olyan videó és kép található, ahol a kifutó méretét jól látni, vagy azt, hogy banánt kap az állat, esetleg hogyan dagonyázik az elefánt, de alapvetően nem beszélnek arról, hogy ezek a körülmények mennyire felelnek meg az eredeti, természetes közegüknek, illetve hogy az állatok viselkedése mit árulhat el.

De mit is közvetít a fogságban tartás? **Laurence Simmons** és **Philip Armstrong** a [Knowing Animals](#) című 2007-es könyvében olvasható egy idézet Harriet Ritvo történészről, aki bár elsősorban az állatkertekre gondolt, ám mivel a cirkuszi vadállatok élőhelye is zárt, az idézet találó: „*a ketrecekben, rácsok mögött tartott nagy ragadozók látványa az ember természet feletti uralmának legerőteljesebb képi kifejezése*”.

2017-ben történt [egy rendkívüli eset](#) a magyar (vad)állatvédelemben: az [Állatmentő Liga](#) ugyanis feljelentést tett a Magyar Nemzeti Cirkusz elefántjai miatt ismeretlen tettes ellen. A nyomozás nem vezetett az állatvédők számára kívánt eredményhez. ifj. Richter József ezek után kezdett el állatorvosoknak [állatvédelmi órákat tartani](#).

Az állatvédők nem csak a tartási körülményeket szokták kifogásolni, bár tény, hogy a természetes közegüket nem képes megteremteni egy utazó cirkusz. Az [Országos Állatvédőrségtől Schreiter Katalin](#) foglalt állást azzal kapcsolatban, hogy az alapítvány miért ellenzi a vadállatok cirkuszi szerepeltetését:

Számtalan oka van annak, hogy ellenezzük a vadállatok szerepeltetését, de a legfőbb ok, hogy a természetes viselkedésükkel, életformájukkal összeegyeztethetetlen feladatokra kényszerítik őket. Mindezt vadállatok számára irritáló, félelmet keltő, zajos, vibráló környezetben. A második ok az, hogy két különálló hatályos jogszabály ugyanazt az állatot kétféle tartási mód szerint különbözteti meg attól függően, hol van. Míg a szigorú állatkerti rendelet (3/2001. (II.23.) KöM-FVM-NKÖM-BM együttes rendelete) minden egyes kritériumot tartalmaz, hogy melyik állatnak milyen, mekkora

kifutót kell építeni és mik a biztonsági előírások, addig a 222/2007 (VIII. 29.) Kormányrendelet teljesen más méreteket ír elő. Egy elefánt vagy nagymacska esetében figyelembe kell venni a biztonsági előírásokat is, mert előfordult az elmúlt pár hónapban, hogy még egy szalagkorlát sem választott el [három elefántot közel kétszáz gyerektől](#), vagy az, hogy az [autóúton csámborgott egy elefánt...](#)

A társulatok márciustól októberig vándorolnak hetente tovább, a hatóságok nem akarják ellenőrizni őket (de nem is tudják, hiszen több hatósághoz tartozik a terület, és annyira egyiket sem érdeklí, hogy olyan nyilvántartást vezessenek róluk, amit mindenki elér és nem kockás füzetek alapján operálnának a megyék egymás között...), az állatok pedig az év nagy részében egy utánfutó platóján élnek életüket minimális élettérrel vagy számukra nem megfelelő környezetben. Mint sok esetben, úgy itt is igaz az a megállapítás, hogy ameddig igény lesz erre, addig kínálat is lesz. A környező országok hamarabb kaptak észbe, és sorra tiltják be a vadállatok szerepeltetését. Ebből az következik, hogy ezek a vándortársulatok önállóan vagy magyar társulatokba olvadva használják ki a lehetőséget és hozzák be az országba a vadállatokat többször jogsértő módon. Több mint egy éve fel is hívtuk erre a hatóságok figyelmét, de akkor azt mondták, rémeket látunk, [sajnos nekünk lett igazunk...](#)

Schreiter Katalin kifejtette, hogy a szakhatóságtól származó információ szerint nincs jelenleg Magyarországon pontosan vezetett nyilvántartás. Nincs elektronikus nyilvántartása az ideiglenes és állandó menaszériáknak, csak papír alapú. **Zsigó Róbert** élelmiszerlánc-felügyeletért felelős államtitkár véleménye szerint be kell tartatni a jogszabályokat, és nem kitiltatni a cirkuszokat. Azonban sajnos jelenleg nincsenek ellenőrzések sem, Schreiter szerint egyik illetékes hatóság sem áll a helyzet magaslatán, még chipet se néznek az állatokban.

*Hogyan és mi alapján ellenőrzöl valamit, amiről nincs nyilvántartás? – teszi fel a kérdést. Nyilvántartás hiányában eszközök sem állnak rendelkezésre, hogy ellenőrizzék azt: valódiak-e a bemondott adatok. Az egészet tetőzi, hogy *nincs az az ember, aki egy chipleolvasóval végig simogatja az oroszlánt...* Nehezíti a helyzetet még az is, hogy a gyakorlat azt mutatja: a hatóságok nem is tudják, egy állathoz milyen adatok szükségesek a pontos ellenőrzés lefolytatásánál, de még ha tudják is, az állatok tulajdonosai nem rendelkeznek ezekkel a követelményekkel (CITES papír, veszélyes állattartási engedély, ideiglenes menaszéria engedély, útinapló, állatok származási lapja, egyedi azonosítója, stb.). Azt se tudják, hány vadállat van az országban. Hogyan ellenőrzik így? Mi alapján? Egy kocsinak ott van a rendszám tábla, a forgalmi és az alvázszáma is. De egy vadállatnak?*

Megkeresésünkre a PETA egyik koordinátora, **Yvonne Würz** biológus így összegezte véleményét a cirkuszi vadállatokról: *sürgősen szükség van arra, hogy betiltsák a vadállatok szerepeltetését, hiszen rengeteg eset szól az állatok elhanyagoltságáról, bántalmazásáról, és sajnos a meglévő törvényeket sem tartatják be az erre hivatott hatóságok. Többnyire az elefántokat éjszakára leláncolják, ennek következtében többen szenvednek különböző talp és láb fájdalmaktól, melyeket a kis helyekre történő folyamatos bezártság okoz.*

Sztereotip viselkedés

Angol nyelvű tudományos írásokban és egyéb, a Youtube-n fellelhető videóknál gyakran elemzik a fogságban tartott vadállatok sztereotip viselkedésének okait, hatásait. Magyar nyelven ezzel a fogalommal leginkább az autizmust vizsgáló szakembereknél találkozhatunk. De először is

tisztázzuk, mit jelent a sztereotip viselkedés egy fogságban élő vadállatnál. [Matthew Parker szerint](#) az ismétlődő, sztereotip viselkedéssel igyekszik az állat megbirkózni a jelenlegi helyzetével. Például a vadonban ahhoz, hogy egy oroszlán ennivalóhoz jusson, vadásznia kell, el kell ejtse a zsákmányt. Zárt közegben ez nem valósul meg, hiszen készen kapja az ennivalót, viszont ez a mélyen berögződött, ösztönös viselkedés nem megélését, és ehhez szükséges energia nem felhasználását valahogy ki kell élnie az állatnak. Így alakul ki a sztereotip viselkedés. [Ugyanezen véleményét fejt ki egy összegző írásban](#) a spanyolországi ZAWEC két munkatársa, egy állatviselkedés-kutató és egy állatorvos, állatjóléti kutatások koordinátora, akik kiemelték: ezt a fajta viselkedést az okozza, hogy az állat nemcsak stresszes, de képtelen fajtájából adódó viselkedéseket gyakorolni az adott környezetében.

Kíváncsiak voltunk, hogy a nemzetközileg méltán híres [ELTE Etológia Tanszékén](#) oktató és kutató szakértőkhöz érkezett-e már megkeresés azzal kapcsolatban, hogy adjanak szakvéleményt a cirkuszi vadállatokról, vagy azért, hogy végezzenek kutatásokat a fogságban tartott vadállatokra jellemző sztereotip viselkedéssel kapcsolatban. **Pongrácz Péter** egyetemi docens elmondta, hogy *sem jelenleg, sem a múltban nem szerepelt kutatási témáik között a vadállatok viselkedésének és a fogvatartási körülményeknek az összefüggése. Sem állatkerti, sem cirkuszi állatok viselkedésével kapcsolatban nem kaptak felkérést szakértői tevékenységre.*

Olvasmányainkban sokszor találkoztunk a kanadai [Georgia Mason](#) állatviselkedés-kutató nevével, akire többen is hivatkoznak. Neve az elmúlt évtizedek során több kiadvány élén is szerepelt, fő kutatási területe a fogságban tartásnak az állatok jólétére és agyi funkcióira gyakorolt hatása. Egy 2006-ban kiadott [könyvben](#) leírja, hogy a ragadozók esetében a fix vonalon [fel-le járkálás](#) formájában jelenik meg a sztereotip viselkedés. Különböző kutatások eredményei alátámasztják azt az elméletet, miszerint **ha egy állatot térben is korlátozott helyen vagy fogságban nevelnek születésétől fogva, akkor hajlamosabb a sztereotip viselkedésre.** A könyv vége fele beszél egy *Hógolyó* nevű jegesmedvéről, akinek esete minden elemében tanulságos. Hógolyó 1969-ben született fogságban, és először 2,5 éves korában vették rajta észre a **fogságban élő jegesmedvékre jellemző fel-le járkálást.**

Hógolyó 22 éves koráig mindent megpróbáltak az étrendváltoztatástól kezdve a természetközeli környezet gazdagításáig. **Két évtized sikertelen próbálkozása** után jöttek arra rá, hogy Hógolyónak valószínűleg egyfajta neurológiai eredetű problémája lehetett, ami miatt nem reagált pozitívan a tartási körülmények javítására. Intenzív megfigyelés után kiderült, hogy Hógolyó napjának 70 százalékát járkálással tölti, egyéb apróbb, sztereotip viselkedésmintákkal kiegészítve. Úgy döntöttek a szakértők, hogy az emberek esetében is használt [Prozacot](#) fogják adni Hógolyónak, ami hatott is, hiszen megszűnt a sztereotip viselkedése, sőt a korábban kihullott szőre is visszanőtt. Majd ismét Prozac mentességet próbáltak nála. Kiújult a sztereotip viselkedés, viszont sajnos nem sokkal ezután el kellett altatni Hógolyót egészségügyi probléma miatt. A könyv nem ír arról, a

természetbe visszaengedésére miért nem készítették fel, egyáltalán szerepelt-e opcióként ez a megoldás.

És akkor térjünk vissza Magyarországra ismét!

Az áprilisi, ifj. Richter Józseffel készített interjú során a sztereotip viselkedéssel kapcsolatos kérdésnél elmondta: szerinte tévhit az, hogy az állat stresszoldás miatt ingatja a fejét. Szerinte azért teszi, hogy jutalomfalatot kapjon a trénertől. Az interneten [megnézhető egy videó](#), amelyben látszik 7:20-tól, hogy az elefánt előadás közben is ingatja a fejét, amikor bár az artista körülötte mozog, de jutalmazást nem látni.

Egy [másik videóban is](#) ingatja a fejét az elefánt, és idomárt nem látni a közelében, valamint a felvétel szerint szűkös helyre vannak többen besúfolva.

Maatz Kármén Reginával is beszélgettünk a sztereotip viselkedésről, amiről arra asszociált, amikor az elefánt áll egy helyben, és hintázik. Ezt minden elefánt csinálja a szabadban is. A párzási időszakban csinálják ezt, hogy megállnak egy helyben és a fejüket ingatják. Mivel kíváncsi volt eme viselkedés hátterére, még egy természetfilmet is vett, ahol szintén ezt látta.

Amit leginkább lehet tapasztalni itthon: bár a cirkuszok folyamatosan igyekeznek bizonyítani azt, hogy vadállataik kitűnő bánásmódban részesülnek, külső szakértőket, komoly hírnévvel és tapasztalatokkal rendelkező etológusokat nem vonnak be a bizonyítási fázisokba. Nem látni részletes, lépésről lépésre videókat arról sem, hogyan zajlik például az új trükkök tanítása. Amit megmutatnak a nyilvánosságnak, az mindössze a régi, már elsajátított trükkökről szól, illetve olykor látni, hogy a trükk közben vagy végén kapnak jutalomfalatot az állatok.

A Fővárosi Nagycirkusz arra a kérdésünkre, *van esetleg arra már tervzet, miként zajlana az átállás abban az esetben, ha Magyarországon is betiltanák a vadállatok cirkuszi szerepeltetését, azt felelték, hogy „**bízunk abban, hogy a Magyarországon érvényben lévő rendkívül szigorú állatvédelmi törvények és jogszabályok szigorú betartása és a cirkuszművészek szakszerű tevékenysége nyomán a társadalom hasznosnak ítéli meg az ember állat harmonikus együttműködésének bemutatását, akár a cirkuszokon belül a jövőben is**”.*

Maatz Kármén Regina említette, hogy az utazó cirkuszokkal kapcsolatban részt vett az illetékes minisztériumban *egy nagyon komoly megbeszélésen, ahol sajnos nem képviseltette magát egyetlen állatvédő sem. Úgy látja, ennek az az oka, hogy távol tartják magukat, és a távolból kiabálnak ránk mindent. De mi nagyon szívesen elbeszélgetünk, sőt, ha gondolják, lakókocsival idejöhethetnek és velünk lehetnek egy hónapig vagy akár egy komplett szezont is, hogy lássák, mi megy itt.*

Erről is megkérdeztük az Országos Állatvédőrséget, akik évek óta aktív résztvevői a cirkuszi vadállatokkal kapcsolatos diskurzusoknak, őket mégsem hívták meg egy, fentebb említett megbeszélésre sem, habár a civil állatvédelem kezdte el a párbeszédet és épp őket hagyták ki

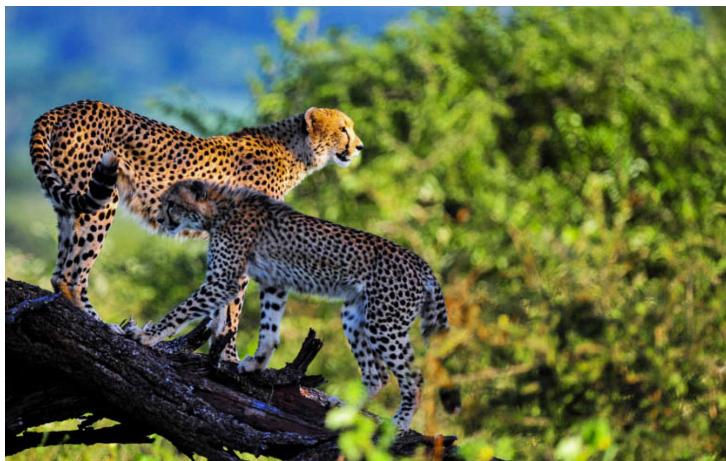
belőle.

2018-ban az egész beindítója az volt, hogy a civil szervezetnek sokkal több lehetőségük van kapcsolatfelvétel, kommunikáció terén, mint a szakhatóság embereinek, így magunkra vállaltuk a kezdeményező szerepet a hatóságok közötti kommunikáció beindítására. Talán viccesen hangzik, és még az is lehetne, ha nem a való élet szüli ezeket a fordulatokat, így a Természetvédelmi Hatóság, NÉBIH és minisztériumok szakvezetőinél időpontkérések és hosszas levelezések után elértük, hogy 2018. augusztus végén Zsigó Róbert államtitkár úr felszólította a megyei kormányhivatalokat, hogy fokozott ellenőrzést végezzenek területükön az ideiglenes menaszériákkal kapcsolatban, ám ezeknek az ellenőrzéseknek az eredményéről sajnos nem kaptunk információt. A MACIVA és több hatóság már két megbeszélésen is túl van, valamint az illetékes államtitkárságok jelenlegi álláspontjairól sincsen pontos információnk, a civil állatvédőket egyikre sem hívták meg sajnos. Pedig nagyon szeretnénk ott lenni – mondja Schreiter Katalin.

Marosi Antal ebben a témában is készségesen válaszolt kérdéseinkre. *Mivel a konzultációt a hatóság kezdeményezte, és elsősorban az utazó cirkuszok vezetőit tájékoztatta a jogszabályi rendelkezésekről, illetve azok betartásáról és betartatásáról, így állatvédő szervezet nem kapott meghívást a konzultációra. Elárulta azt, hogy a tematika a jogszabályok és azok betartása, valamint betartatása köré csoportosult, az eredménye pedig az, hogy a közeljövőben lesz egy szélesebb körű megbeszélés állatvédők, állatorvos, szakemberek bevonásával.*

Magyarország, úgy tűnik, ebben az ellenkezőjét csinálja annak, ami világszerte egyre inkább bevett gyakorlat. Miközben több országban nem engedélyezik vadállatok szerepeltetését a cirkuszokban, itthon 2017-ben inkább megalapították a Magyar Cirkuszgazdák Egyesületét, melynek célja az állatos produkciók megvédése és fenntartása.

Milyen furcsa kapcsolatot ápolunk szőrös barátainkkal mi, emberek. Megesszük őket és cirógatjuk őket. Etetjük őket, játszunk velük, pénzt csinálunk belőlük, levadásszuk őket, turizmust építünk rájuk, tenyésztjük őket, trükkökre tanítjuk őket és jogszabályokat vezetünk be a védelmükre. Úgy használjuk őket, ahogy nekünk tetszik, és többnyire rájövünk arra, hogy ezzel a hatalommal jár némi felelősség is. ([Frank Gallon molekuláris biológus](#))

fotó: Frans Van Heerden from Pexels

Akik nem válaszoltak megkereséseinkre: Richter Flórián, Hungária Nagycirkusz, Eötvös Cirkusz, Pallós László, a Magyar Állatvédelmi és Állatjóléti Társaság főtitkára, Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság igazgatóhelyettes főállatorvosa, országos állatvédelmi főfelügyelő és Papp László debreceni polgármester.

A címben található idézet forrása: [Henry David Thoreau](#)